

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 78/2012-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. februára 2012 predbežne prerokoval sťažnosť I. K., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 127/2010 a jeho uznesením z 11. februára 2011, ako aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 135/02, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť I. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. mája 2011 doručená sťažnosť I. K., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní

vedenom pod sp. zn. 4 Co 127/2010 a jeho uznesením z 11. februára 2011 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“), ako aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 135/02 „ako celku“.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza:

«Od r. 2002 vediem súdny spor s OSBD v B. o neplatnosť platobného výmeru na nájomné a služby s ním spojené, resp. o jeho redukcii, lebo tento právny subjekt ako právnická osoba mne svojím svojvoľným a jednostranným diktátom, ako fyzickej osobe, s ktorou nie je v žiadnom právnom vzťahu, doslova vnucuje plnenie iba na základe toho, čo si zmyslí a teda aj platenie za také služby, ktoré v mnou užívanom byte mi nikdy poskytované neboli, alebo som si ich neprial! No, napriek prešej dlhej dobe 9 rokov, naše všeobecné súdy sa k meritu sporu ani len nedostali a ani nemali snahu, pretože za každú cenu sa snažil toto súdne konanie zmárniť, čo sa im podarilo jeho zastavením, a to uznesením ...52 z 10. 11. 2006. A preto, že aj náš Najvyšší súd SR najradšej rozhoduje o ničom, musí nasledovať táto ďalšia ústavná sťažnosť, s ktorou pokiaľ neuspem tu doma, s vecou opäť pôjdem von za hranice tohto nášho na spravodlivosť totálne bezprávneho štátu. ...

V tomto prípade u mňa je, pretože mi je bránené vo výkone spravodlivosti. Preto namietam a argumentujem nasledovným:

1./ Žiadam a apelujem na naše súdy v SR, včítané ústavného, aby ma už konečne považovali za prípad hodný osobitného zreteľa a nereálnymi výzvami ma už viac neterorizovali a nežiadali odo mňa to, čo nie je v mojich silách a možnostiach.

2./ Tvrdím, že mnou ťažko vysúdené peniaze či už na našom ústavnom súde, alebo ESLP nie sú žiadnymi príjmami, ale odškodným, t. j. satisfakciou za utrpené škody a ujmy, ktoré sú ako náplasť na „hojacie sa rany“ určené ako balzam na osobnú spotrebu a užitie a nie na verejné rozhadzovanie za to, že mi naše súdy následne neprisúdia celkom nič! Lebo ja som sa vyše 20 rokov vyhral vo veci samej prakticky iba jeden životne dôležitý súdny spor pod č. k. 4 C 184/89, ale ani ten nebol dotiahnutý do konca faktickým, ale ani právnym výkonom jeho rozsudku!!! Takže ja na také darebáctva mňať zbytočne svoje peniaze nebudem!

3./ *Okrem predom uvedeného, ja som jasne súdom povedal, kde som svoje peniaze minul a nemusel som to urobiť. Opakujem, že som ich minul na rekonštrukciu zdevastovaného družstevného bytu!*

4./ *Ja zo svojich nehnuteľností nemám príjem žiadny.*

5./ *Aplikácia práva súdmi je v rozpore s čl. 46 Ústavy SR a so stálou judikatúrou, lebo mi tým bráni vo výkone spravodlivosti ako celku! Ja nebudem na kolenách nikoho prosiť o to, čo je iným bežne prístupné!»*

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1./ *Vyslovuje, že základné a ľudské práva I. K. podľa čl. 46/1 a 48/2 Ústavy SR v spojení s ods. 1/, čl. 6 Dohovoru nesprávnym, nezákonným a neústavným postupom a záverom Krajského súdu v Prešove, jeho uznesením 4 Co 127/10 z 11. II. 11 v súdnom konaní vedenom na Okresnom súde v Bardejove pod č. k. 1 C 135/02 neprejednaním veci v primeranej lehote ako celku a zabránením prístupu k spravodlivosti porušené boli.*

2./ *Priznáva I. K. spravodlivé finančné zadosťučinenie vo výške 3 tis. EUR (slovom tritisíceur), ktoré je mu povinný Krajský súd v Prešove uhradiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto ústavného nálezu.*

3./ *Ukladá Krajskému súdu v Prešove uhradiť aj vzniklé trovy tohto súdneho konania, a to do 15-tich dní od právoplatnosti tohto ústavného nálezu.“*

Súčasťou sťažnosti je aj žiadosť sťažovateľa o ustanovenie mu právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

Ústavný súd v súvislosti s predbežným prerokovaním sťažnosti si vyžiadal od okresného súdu spis vedený pod sp. zn. 1 C 135/02. Ústavný súd zo spisu zistil, že v označenom konaní sa sťažovateľ ako žalobca domáha žalobou doručenou okresnému súdu 11. februára 2002 rozhodnutia o neplatnosti platobného výmeru na úhrady spojené s užívaním bytu.

Sťažovateľ požiadal, aby bol v označenom konaní oslobodený od súdnych poplatkov. Okresný súd uznesením č. k. 1 C 135/02-7 z 24. októbra 2002 sťažovateľovi oslobodenie od

súdnych poplatkov nepriznal. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd tak, že ho uznesením č. k. 1 Co 468/02-11 z 27. marca 2003 potvrdil. Sťažovateľ napadol toto uznesenie krajského súdu 28. mája 2003 dovolaním (doručeným okresnému súdu 1. júna 2003). V súvislosti s výzvou okresného súdu z 9. januára 2004 na predloženie splnomocnenia pre kvalifikovaného právneho zástupcu v konaní o dovolaní požiadal sťažovateľ o jeho ustanovenie. Vec bola predložená na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý vec vrátil 20. apríla 2004 okresnému súdu s tým, že podanie sťažovateľa z 29. januára 2004 je potrebné považovať za novú žiadosť o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov a o tejto je potrebné opätovne rozhodnúť.

Okresný súd vo veci priznania oslobodenia od súdnych poplatkov opätovne rozhodol uznesením č. k. 1 C 135/02-35 z 22. júna 2004 tak, že sťažovateľovi zástupcu neustanovil a nepriznal mu ani oslobodenie od súdnych poplatkov. Proti tomuto uzneseniu sa sťažovateľ 28. júla 2004 odvolal. O jeho odvolaní krajský súd uznesením č. k. 3 Co 178/04-41 z 21. decembra 2004 rozhodol tak, že potvrdil uznesenie prvostupňového súdu. Sťažovateľ podal proti tomuto uzneseniu krajského súdu dovolanie. Sťažovateľ požiadal 21. januára 2005 o oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle poučenia vysloveného krajským súdom v uznesení č. k. 3 Co 178/04-41 z 21. decembra 2004. Okresný súd vyzval sťažovateľa 4. februára 2005 na predloženie splnomocnenia advokátovi, ktorý by ho zastupoval v dovolacom konaní pod hrozbou zastavenia dovolacieho konania. Sťažovateľ na výzvu zareagoval podaním z 8. marca 2005, v ktorom žiadal vec riešiť „ex offo“ v jeho prospech. Okresný súd predložil dovolanie najvyššiemu súdu. Najvyšší súd v nadväznosti na uvedené dovolacie konanie proti uzneseniu krajského súdu č. k. 1 Co 468/02-11 z 27. marca 2003 (o potvrdení uznesenia okresného súdu č. k. 1 C 135/02-7 z 24. októbra 2002 o nevyhovení žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov) zastavil svojím uznesením sp. zn. 1 Cdo 71/2005 z 12. apríla 2006, ktoré nadobudlo právoplatnosť 16. mája 2006.

Okresný súd uznesením č. k. 1 C 135/02-52 z 10. novembra 2006 konanie vo veci zastavil. Proti tomuto uzneseniu sa sťažovateľ 9. decembra 2006 odvolal. Krajský súd uznesením č. k. 1 Co/319/06-58 z 30. apríla 2007 prvostupňové rozhodnutie potvrdil. Toto

uznesenie nadobudlo právoplatnosť 25. júna 2007. Proti tomuto uzneseniu krajského súdu sťažovateľ 2. júla 2007 podal dovolanie. Okresný súd 4. júla 2007 vyzval sťažovateľa na predloženie splnomocnenia pre právneho zástupcu na zastupovanie v dovolacom konaní. Sťažovateľ na výzvu okresného súdu zareagoval 29. júla 2007 a žiadal vec riešiť „ex offio“ tak, aby mu povinné právne zastupovanie aj v tomto dovolacom konaní „zabezpečil na štátne útraty priamo on sám“.

Okresný súd uznesením č. k. 1 C 135/02-69 z 2. augusta 2010 sťažovateľovi neustanovil „zástupcu na ochranu jeho záujmov“. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu sa sťažovateľ 1. septembra 2010 odvolal. O jeho odvolaní rozhodol krajský súd uznesením č. k. 4 Co 127/2010-80 z 11. februára 2011 tak, že prvostupňového rozhodnutie potvrdil. Uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 17. marca 2011. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ dovolanie. Sťažovateľ si v určenej lehote právneho zástupcu nezvolil, hoci o následkoch jeho nezvolenia bol poučený.

Najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Cdo 74/2011 z 12. decembra 2011 rozhodol o dovolaní sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu č. k. 1 Co 319/06-58 z 30. apríla 2007 tak, že dovolacie konanie zastavil.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na verejnom zasadnutí bez prítomnosti

navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže

stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Sťažovateľ sťažnosťou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 127/10 a jeho uznesením z 11. februára 2011 z dôvodu jeho námietok k posúdeniu jeho osobných a majetkových pomeroch ako dôvodu na nevyhovenie jeho žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu pre dovolacie konanie, ako aj porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 135/02 z dôvodu „*neprejednávania veci v primeranej lehote ako celku*“.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Pri výklade základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08).

V čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu (18. mája 2011) sa vec nachádzala na okresnom súde; okresný súd v súvislosti s podaním dovolania sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu krajského súdu predložil spis najvyššiemu súdu 13. júna 2011.

V čase predbežného prerokovania sťažnosti najvyšší súd 12. decembra 2011 rozhodol o dovolaní sťažovateľa z 20. júna 2007 podanom proti uzneseniu krajského súdu č. k. 1 Co 319/06-58 z 30. apríla 2007 a vec bola vrátená okresnému súdu (17. januára 2012), ktorý doručuje toto uznesenie najvyššieho súdu účastníkom konania.

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 127/2010 a jeho uznesením z 11. februára 2011

A. Ústavný súd posúdil namietané porušenie práv sťažovateľa uznesením krajského súdu č. k. 4 Co 127/2010-80 z 11. februára 2011, ktorým krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu č. k. 1 C 135/02-69 z 2. augusta 2010, ktorým okresný súd neustanovil sťažovateľovi právneho zástupca pre dovolacie konanie, a postup, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil takto:

„Z obsahu spisu odvolací súd zistil, že súd prvého stupňa opakovane prešetril sociálne a majetkové pomery navrhovateľa a na základe ich posúdenia dospel k záveru, že navrhovateľ nespĺňa podmienky pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov pre dovolanie, a preto správne v súlade s ust. § 30 O. s. p. neustanovil navrhovateľovi právneho zástupcu z radov advokátov pre účely dovolacieho konania. Odvolací súd zdôrazňuje, že konanie vo veci samej o určenie neplatnosti platobného výmeru je právoplatne skončené uznesením č. k. 1 C 135/2002-52 zo dňa 10. 11. 2006 z dôvodu zastavenia konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. V danom prípade navrhovateľ opakovane nerešpektuje

právoplatné rozhodnutia súdov o nepriznaní oslobodenia od súdneho poplatku a neustanovenia zástupcu z radov advokátov. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje aj na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Cdo 71/2005-49 zo dňa 12. 04. 2006, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 16. 05. 2006, ktorým bolo dovolacie konanie zastavené z dôvodu, že navrhovateľ nezaplatil súdny poplatok za dovolanie a ani pre dovolacie konanie si nezvolil advokáta.

K namietanému nesprávnemu posúdeniu jeho majetkových pomerov odvolací súd poznamenáva, že minimálne vyplatením priznanej náhrady v rámci rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva došlo k zmene majetkových pomerov na strane navrhovateľa, čo navrhovateľ sám nepoprel, lebo finančné prostriedky investoval do bytu. Navyše navrhovateľ aj v podanom odvolaní preukázal, že nie je len poberateľom starobného dôchodku, ale je vlastníkom aj nehnuteľnosti, lebo pripojil platobný výmer o vyrubení dane z nehnuteľnosti za rok 2010. To znamená, že sociálne a majetkové pomery komplexne neumožňujú priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov navrhovateľovi, a preto navrhovateľ nespĺňa ani zákonné podmienky pre ustanovenie zástupcu z radov advokátov pre dovolacie konanie. Takýto postup súdu nie je v rozpore s právom na súdnu ochranu zaručeným Ústavou Slovenskej republiky (článok 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), ani v rozpore s právom na spravodlivý súdny proces zaručeným článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorým je Slovenská republika viazaná.

Z týchto dôvodov odvolací súd nepovažoval odvolanie navrhovateľa za opodstatnené, a preto napadnuté uznesenie ako správne potvrdil v súlade s ust. § 219 ods. 1 O. s. p.

Navyše odvolací súd poznamenáva, že navrhovateľ v prípade, že splna podmienky nároku na poskytnutie právnej pomoci, môže požiadať o ustanovenie Centrum právnej pomoci na zastupovanie na základe príslušnej žiadosti v súlade so zákonom č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi v znení neskorších predpisov.“

V súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska

predmetu konania tvoria jeden celok, pričom tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09), ústavný súd posúdil aj relevantnú časť odôvodnenia uznesenia okresného súdu, v ktorom k zisteniu sociálnych a majetkových pomerov sťažovateľov okresný súd uviedol:

«Zo správy Sociálnej poisťovne, pobočka B. zo dňa 07. 07. 2010 bolo zistené, že súčasný príjem navrhovateľa tvorí starobný dôchodok vo výške 373,70 €.

Z uznesenia Krajského súdu v Prešove zo dňa 20. 08. 2008, sp. zn. 8 Co/13/2008 tunajší súd zistil, že nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 31. 8. 2007 bolo navrhovateľovi priznané finančné zadostučinenie v sume 10 000,- Sk a trovy právneho zastúpenia v sume 6 296,- Sk a taktiež rozsudkom Európskeho súdu pre ľudské práva zo dňa 2. 10. 2007 mu bolo z titulu nemajetkovej ujmy priznané 8 000,- Eur a ako náhradu nákladov a výdavkov 280,- Eur. Navrhovateľovi bolo dňa 2. 4. 2008 na základe rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva zo dňa 2. 10. 2007 vyplatených 8 000,- Eur ako nemajetková ujma a 280,- Eur náklady a výdavky.

Podľa ustanovenia § 30 Občianskeho súdneho poriadku, účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť za zástupcu Centrum právnej pomoci alebo advokáta zapísaného do zoznamu podľa osobitného predpisu, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov. O tejto možnosti súd účastníka poučí.

Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že ustanovenie zástupcu účastníkovi konania, a to buď Centrum právnej pomoci alebo advokáta zapísaného do zoznamu podľa osobitných predpisov, je možné len po tom, čo účastník konania, ktorý žiada o ustanovenie zástupcu preukáže, že na jeho strane sú predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne ustanovenie zástupcu je potrebné na ochranu jeho záujmov. Zo zákonného znenia je pritom zrejmé, že tieto podmienky sú stanovené kumulatívne.

Pokiaľ ide o prvú podmienku, a to predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov, táto podmienka nie je v tomto konaní splnená, nakoľko už uzneseniami tunajšieho súdu, sp. zn. 1 C/135/2002 zo dňa 24. 10. 2002 a zo dňa 22. 06. 2004 nebolo navrhovateľovi priznané oslobodenie od súdnych poplatkov. Aj pri skúmaní súčasných

pomerov navrhovateľa súd dospel k záveru, že pri stálom mesačnom príjme navrhovateľa vo výške 373,70 Eur a vyplatených jednorázových sumách v zmysle nálezu Ústavného súdu SR zo dňa 31. 08. 2007 a rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva zo dňa 2. 10. 2007 nie sú u navrhovateľa splnené podmienky pre jeho oslobodenie od súdnych poplatkov.

Pokiaľ ide o druhú podmienku, a to potrebu ustanoviť zástupcu navrhovateľovi na ochranu jeho záujmov, súd vzhľadom na nesplnenie prvej podmienky túto už neskúmal.

Na základe vyššie uvedeného súd konštatuje, že u navrhovateľa nie sú splnené predpoklady pre ustanovenie právneho zástupcu, preto v súlade s ustanovením § 30 Občianskeho súdneho poriadku navrhovateľovi neustanovil zástupcu na ochranu jeho záujmov v tomto konaní.»

Podľa § 30 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť za zástupcu Centrum právnej pomoci alebo advokáta zapísaného do zoznamu podľa osobitného predpisu, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov. O tejto možnosti súd účastníka poučí.

Podľa § 138 ods. 1 OSP na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia poukázal na opakované prešetrenie sociálnych a majetkových pomerov sťažovateľa okresným súdom ako predpokladu ustanovenia mu právneho zástupcu z radov advokátov. Zároveň poukázal na to, že konanie o určenie neplatnosti platobného výmeru na úhradu nákladov spojených s užívaním bytu je právoplatne skončené od 25. júna 2007 na základe uznesenia č. k. 1 C 135/2005-52 z 10. novembra 2006 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 1 Co 319/06-58 z 30. apríla 2007 z dôvodu zastavenia konania pre nezaplatenie súdneho poplatku sťažovateľom.

Podľa názoru ústavného súdu citovaná argumentácia krajského súdu v napadnutom uznesení v spojení s odôvodnením uznesenia okresného súdu je dostatočná a presvedčivá. Nemožno ju považovať za arbitrárnu či zjavne neodôvodnenú. Niet teda ani príčiny na to, aby ústavný súd do veci zasiahol. Na tomto závere nemôže nič zmeniť okolnosť, že sťažovateľ má na celú vec odlišný názor a s uzneseniami všeobecných súdov nesúhlasí. Táto okolnosť totiž sama osebe nemôže spôsobiť porušenie označených práv sťažovateľa. Je preto ústavne akceptovateľný záver o nesplnení podmienok na ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov.

Z uvedených dôvodov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 127/10 a jeho uznesením z 11. februára 2011, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

B. Ústavný súd uvádza, že bol aj iný dôvod na odmietnutie sťažnosti sťažovateľa. Zo spisu okresného súdu sp. zn. 1 C 135/02 vyplýva, že sťažovateľ proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podal dovolanie, o ktorom v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa nebolo ešte rozhodnuté. Sťažovateľ sa obrátil na ústavný súd zrejme „z opatrnosti“, pretože predchádzajúce dovolacie konania na základe ním podaného dovolania boli zastavené z procesných dôvodov, a to pre nesplnenie jednej zo zákonných podmienok dovolacieho konania, ktorou je podmienka kvalifikovaného právneho zastúpenia advokátom v dovolacom konaní.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého

zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Podstatou námietok sťažovateľa je právne posúdenie postupu a následného rozhodnutia krajského súdu. V danom prípade sťažovateľ podal dovolanie ešte predtým, ako podal sťažnosť ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. V okolnostiach daného prípadu sťažovateľ podaním dovolania, ako aj podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvoril stav, keď by o jeho veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (najvyšší súd ako dovolací súd a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty ústavne aprobovateľné, pretože by tým mohlo dôjsť k vydaniu dvoch rozdielnych rozhodnutí v tej istej veci. Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci dovolacieho súdu vo veci sťažovateľa predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie sťažnosti ústavnému súdu ešte pred

rozhodnutím dovolacieho súdu o poslednom procesnom prostriedku, ktorý bol sťažovateľom využitý, ako predčasné.

Ústavný súd sa v ostatnom období aj pod vplyvom judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) odklonil od svojej predchádzajúcej judikatúry a v súčasnosti vo svojej rozhodovacej činnosti zastáva názor (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09), podľa ktorého v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

Ústavný súd už v tejto súvislosti taktiež judikoval (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010), že lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní bude považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú. Nie je preto dôvodné, aby sťažovateľ v prípade podania dovolania podal zároveň aj sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože aj za predpokladu, že by dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné, nemožno sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť (porovnaj tiež rozsudok ESLP z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, a jeho body 51, 53, 54).

Ak by sa ústavný súd vecne zaoberal sťažnosťou sťažovateľa pred rozhodnutím najvyššieho súdu o podanom dovolaní, mohol by neprípustne zasiahnuť do rozhodovania všeobecných súdov. V prípade, že by ústavný súd čakal na rozhodnutie dovolacieho súdu, mohlo by to viesť jednak k predĺženiu konania o sťažnosti a navádzalo by to potenciálnych sťažovateľov k obdobnému postupu, aký zvolil v okolnostiach daného prípadu sťažovateľ, t. j. k paralelnému podávaniu sťažností ústavnému súdu zároveň s podaním dovolania, čo vzhľadom na už uvedené nie je opodstatnené.

Z týchto dôvodov ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa v tejto časti ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 C 135/02 „ako celku“

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti požaduje vysloviť aj porušenie svojho základného práva v súdnom konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 1 C 135/02 neprejednaním veci v primeranej lehote „ako celku“, pričom bližšie neuvádza dôvody porušenia tohto svojho práva ani neuvádza, v akom štádiu sa konanie vedené pod sp. zn. 1 C 135/02 nachádza.

Ústavný súd až zo spisu zistil, že konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 1 C 135/02 bolo právoplatne skončené 25. júna 2007 zastavením konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. O dovolaní sťažovateľa proti zastaveniu konania najvyšší súd rozhodol 12. decembra 2011 tak, že ho zastavil z procesných dôvodov.

V súvislosti s tou časťou sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa, inak je zjavne neopodstatnená. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným

postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktorý vylučuje, aby ten orgán (okresný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (III. ÚS 263/03, IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, III. ÚS 342/08).

Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti, ktorou sa namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, môže vyplývať aj z toho, že porušenie uvedených práv sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už v sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy označený všeobecný súd meritórne rozhodol pred jej podaním (II. ÚS 184/06), a preto už k namietanému porušovaniu týchto práv nečinnosťou tohto súdu v čase doručenia sťažnosti nemohlo dochádzať (m. m. II. ÚS 387/06).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pretože konanie o takej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. marca 2009).

Zohľadňujúc svoju stabilizovanú judikatúru vzhľadom na to, že označené konanie okresného súdu bolo v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu a aj v čase rozhodovania

o sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. februára 2012